

В'ячеслав Черниш,
аспірант кафедри кримінального,
кримінально-виконавчого права та кримінології
Академії Державної пенітенціарної служби
ORCID: 0000-0002-7185-0251

<https://doi.org/10.32782/2306-9082/2020-39-19>

УДК 343.85

Стан, структура та динаміка зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги

Кримінологічний аналіз показників злочинності, що відображають її кількісний та якісний стани, є визначальною підвалиною для реалізації завдань кримінологічного запобігання кримінальним правопорушенням, що нині стоять перед сучасною світовою спільнотою загалом та в Україні зокрема.

З'ясування поточних тенденцій, стану злочинності завжди зумовлено, по-перше, необхідністю формування ефективної системи запобігання таким соціально шкідливим явищам; по-друге, об'єктивною потребою безперервного, системного вдосконалення кримінологічного забезпечення боротьби з такими злочинними явищами передусім через пошук нових концепцій, ефективну взаємодію державних інституцій та громадянського суспільства, використання передового досвіду в поєднанні зі здобутками минулих років у боротьбі зі злочинністю.

У таких умовах кримінологічний аналіз таких показників, як стан, структура й динаміка, виступає ефективним засобом кримінологічного запобігання суспільно небезпечним явищам.

Наукове осмислення кількісно-якісних показників, що лежать в основі кримінологічної характеристики злочинності, не лише дає змогу вивчити детермінанти суспільно небезпечних явищ, а й надає можливість спрогнозувати подальші тенденції, виявити ймовірні зміни досліджуваних показників, що на практиці істотно впливає на вдосконалення роботи системи правоохоронних органів і зрештою зумовлює істотне зменшення соціально шкідливого впливу кримінальних правопорушень на охоронювані законом суспільні відносини.

У науковій кримінологічній доктрині панує думка, що якісно-кількісними показниками, якими вимірюється злочинність, традиційно треба вважати рівень злочинності, коефіцієнт злочинності, латентність злочинності, «ціну», географію, стан, структуру, динаміку злочинності тощо [1, с. 37].

Оскільки злочинність є багатограним, складним соціальним явищем, необхідно диференціювати й окреслити особливості злочинних

виявів, відокремивши їх від інших соціальних проявів, зокрема й соціально шкідливих.

Ураховуючи соціальну природу злочинності, а також об'єктивне відображення її виявів у певних якісних і кількісних показниках, цілого комплексу детермінантів, закономірностей, стійких тенденцій, постійних трансформацій, саме наукове обґрунтування комплексу кримінологічних заходів запобігання злочинності є ключовим для будь-якого напрямку кримінологічного дослідження.

Особливе місце в науковому дискурсі відводиться кримінологічному дослідженню корупційної злочинності через її надзвичайно шкідливий вплив на суспільно-політичне, соціально-економічне становище будь-якої країни.

У чинному Кримінальному кодексі (далі – КК) України групу кримінальних правопорушень, об'єднаних за родовим об'єктом, яким є суспільні відносини, що забезпечують нормальну, тобто таку, зміст і порядок здійснення якої визначено законодавством, діяльність державного апарату, апарату управління органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, інших юридичних осіб – як публічного, так і приватного права, а також суспільні відносини, що забезпечують здійснення регламентованої законодавством професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, відображено в розділі XVII закону про кримінальну відповідальність [2, с. 6].

Науковий доробок щодо питань стану, структури, динаміки та інших кількісно-якісних показників злочинності як такої загалом та корупційної злочинності зокрема становлять кримінологічні дослідження таких учених-правознавців, кримінологів, як: В.М. Бесчастного, О.І. Бутовича, Є.О. Гладкової, О.Г. Кальмана, Д.С. Машлякевича, М.О. Маршуби,

І.Є. Мезенцової, К.М. Плутицької, А.С. Політової, В.Я. Тація, Д.М. Тичини, В.І. Тютюгіна, В.О. Хаврука, І.О. Христинич, С. Шила та інших.

Проте, незважаючи на численні наукові праці вітчизняних учених у сфері кримінологічного забезпечення запобігання корупційній злочинності, у сучасній науковій доктрині відсутнє кримінологічне дослідження стану, структури, динаміки та інших якісних і кількісних показників доволі специфічного й високо латентного корупційного кримінального правопорушення, такого як зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги, відповідальність за яке передбачена статтею 365² КК України.

Метою статті є надання кримінологічної характеристики стану, структури й динаміки зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж перейти до наукового дослідження якісно-кількісних показників кримінального правопорушення, склад якого передбачено диспозицією статті 365² КК України, необхідно сформулювати через призму сучасного наукового дискурсу такі поняття, як «стан злочинності», «динаміка злочинності», «структура злочинності» [3].

Серед провідних учених-кримінологів – як вітчизняних, так і зарубіжних – прийнято вважати поняття «стан злочинності» як кількісний показник, що характеризує кількість скоєних кримінальних правопорушень і осіб, що їх скоїли, на певній території за визначений період часу, водночас такий кількісний показник виступає як динамічний процес, що в сукупності з детермінантами кримінального правопорушення неминуче призводить до якісних змін злочинності.

В.М. Бесчастний пов'язує пряму залежність стану злочинності, як кількісного показника від здійснення кримінологічного супроводу протидії

злочинності та системного вдосконалення нормативно-правового, організаційного, інформаційного та науково-методичного забезпечення зазначеної діяльності [4, с. 207–213].

Є.О. Гладкова розглядає стан злочинності, як певну статичну модель злочинності, якісна інтерпретація якої є в достатній мірі корисним знаряддям протидії злочинним проявам, шляхом виділення, опису та пояснень тенденцій, закономірностей їх поширення, кримінологічного прогнозування та планування [5, с. 92–100].

К.М. Плутицька визначає стан злочинності як сукупність кількісних і якісних показників, таких як: рівень, коефіцієнт, інтенсивність, структура, питома вага, динаміка, географія злочинності. На її думку, з'ясування поняття того чи іншого виду злочинності, а також її виявів лежить в основі кримінологічного дослідження стану цього явища. Поіменована дослідниця зазначає, що тенденції до зміни стану злочинності завжди залежать від соціально-політичного та економічного становища в країні, як основних детермінуючих факторів, що є наслідком негативних суспільних змін та збільшення рівня латентності злочинних посягань [6, с. 176–181].

В.О. Хаврук говорить про стан злочинності як сукупність якісних і кількісних показників, узагальнення яких здійснюється правоохоронними органами з використанням статистичної інформації. Спираючись на наукові роботи таких учених, як Б.М. Головкіна, О.М. Джужі, А.Ф. Зелінського, С.М. Іншакова та інших, дослідник твердо стоїть на позиціях розмежування кількісних (рівень злочинності, ціна злочинності, коефіцієнт, динаміка злочинності) та якісних (структура, характер, географія, злочинності тощо) [7, с. 118–132].

На думку В.О. Хаврука, використання статистичної інформації, у якій відображені якісні та кількісні показники злочинності за певний період часу,

дає змогу ефективно охарактеризувати осіб, які скоюють кримінальні правопорушення, та дослідити фактори, що впливають на якісні показники злочинності [7, с. 118–132].

О.І. Бутович аналізує стан злочинності у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. На його думку, показники стану злочинності в цій сфері є підґрунтям для розроблення ефективних заходів із протидії злочинності, що залежить від науково-методологічного забезпечення кримінологічної протидії цьому виду кримінальних правопорушень [8, с. 36–42].

Отже, на нашу думку, найбільш прийнятним розумінням поняття «стан злочинності», що поєднує в собі більшість наукових позицій сучасних учених, є кримінологічна категорія, що відображає кількісні показники скоєних кримінальних правопорушень за певний період часу на певній території та має розглядатися як процес, що має мінливий характер через вплив детермінуючих факторів, основою визначення для якої є кримінологічна статистика.

В Україні стан злочинності щодо зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги, є доволі неоднозначним та характеризується невеликою кількістю зареєстрованих кримінальних правопорушень, передбачених статтею 365² КК України по відношенню до загальної кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, невеликою кількістю виявлених осіб, що скоїли зазначене кримінальне правопорушення, незначною кількістю винесених судових вироків і високим ступенем латентності.

Водночас із року в рік в Україні спостерігається доволі стійка тенденція щодо кількості скоюваних кримінальних правопорушень, передбачених статтею 365² КК України, в напрямі їх збільшення.

Насамперед з'ясуємо відсоток зареєстрованих кримінальних правопорушень правоохоронними органами щодо сукупності всіх кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг за останні роки, у розрізі відповідного показника за кожний рік. Варто зазначити, що цей показник коливається від 0,43 % до 2,35 % у період із 2013 по 2019 рік.

Так, у 2013 році кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень, передбачених статтею 365² КК України становила 72 порівняно з 16586 злочинів, зареєстрованих у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, що становить лише 0,43 %, в подальші роки можемо спостерігати стійку тенденцію до збільшення кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень – зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги, а саме: у 2014 році – 68 (15560), що становить 0,43%, у 2015 році – 107 (14997), що становить 0,71 %, у 2016 році – 174 (14820), що становить 1,17%, у 2017 році – 234 (19234), що становить 1,54 %, у 2018 році – 308 (19909), що становить 1,54 %, у 2019 році – 472 (20069), що становить 1,68 % [9].

Отже, кількість таких кримінальних правопорушень, скоюваних за рік та які виявлено правоохоронними органами, зростає із 72 у 2013 році до 472 у 2019 році.

Однією з основних статистичних характеристик злочинності, що відображає її показники, є структура злочинності. З кримінологічної точки зору структура злочинності являє собою внутрішню будову у співвідношенні між певними видами (групами) кримінальних правопорушень, які в сукупності характеризуються за кримінально-правовими, соціально-демографічними або кримінологічними критеріями.

О.Г. Кальман та І.О. Христич вважають, що структура злочинності є суттєвим статистичним показником,

що дозволяє зрозуміти тенденцію до збільшення або ж зменшення злочинності, відстежити динаміку, з'ясувати реальний обсяг суспільно небезпечних наслідків та змодельовати причинно-наслідковий зв'язок між соціально-економічним становищем країни та статистичними даними показників злочинності [10, с. 12].

С. Шило зазначає, що структура злочинності загалом та корупційної злочинності зокрема є одним з ключових статистичних показників, що надає підґрунтя для належного теоретико-методологічного забезпечення, наукової розробки питань функціональної, організаційної та правової основи запобіжної діяльності [11, с. 237–242].

На думку А. М. Бабенка, структура злочинності найяскравіше відображає цілісну єдність соціально шкідливого явища із соціальною системою через часово-просторові показники. Структура злочинності, на думку вченого, завжди обумовлена кримінологічними і антикриміногенними факторами, систематизує стійкі зв'язки в злочинному середовищі [12, с. 29–36].

Д.С. Машлякович трактує поняття «структура злочинності», як внутрішню якісну властивість злочинності, яка визначається питомою вагою (часткою) окремих видів кримінальних правопорушень у загальній їх кількості, що виділяються залежно від певних кримінально-правових та кримінологічних ознак [13, с. 117–125].

На нашу думку, найбільш прийнятним розумінням поняття структури злочинності є співвідношення злочинності та кримінальних правопорушень у загальному масиві, що виділені за певними кримінально-правовими та кримінологічними підставами.

Розглядаючи структуру злочинності щодо зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги, необхідно відобразити відсоткове співвідношення окремих груп суб'єктів вказаного суспільно небезпечного діяння

до загальної кількості притягнутих до кримінальної відповідальності осіб за статтею 365² КК України, стосовно яких винесені вироки суду.

Аналіз відкритих загальнодоступних даних Єдиного державного реєстру судових рішень дає можливість отримати цілком прийнятну картину, що відображає кримінологічну природу скоюваності досліджуваного кримінального правопорушення та виділити його основні детермінанти через визначення питомої ваги кримінально карних діянь окремих суб'єктів цього діяння, з одного боку, а з іншого, з'ясувати найбільш латентні аспекти такого діяння.

Незважаючи на те, що статтею 365² закон про кримінальну відповідальність доповнено у 2011 році, реальне застосування відповідальності, згідно вказаної норми та винесення вироків судами можемо спостерігати лише з 2013 року.

До того ж нині такі суб'єкти, як аудитор, уповноважена або службова особа Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, експерт, приватний виконавець, незалежний посередник, член трудового арбітражу, третейський суддя, державний реєстратор, суб'єкт державної реєстрації прав, державний виконавець, взагалі не були притягнуті до кримінальної відповідальності за статтею 365² КК України, про що свідчить відсутність жодного вироку в Єдиному державному реєстрі судових рішень про притягнення до кримінальної відповідальності будь-кого з вищеперерахованих спеціальних суб'єктів.

Найбільшу питому вагу скоюваних кримінальних правопорушень, відповідальність за які передбачена досліджуваною статтею, можемо спостерігати серед арбітражних керуючих (ліквідаторів) – 30,8 %, суб'єктів професійної оціночної діяльності – 30,8 %; разом із тим кількість кримінальних правопорушень, скоєних нотаріусами, становить 23 %, скоєних іншими особами, які не є державним службовцем,

посадовою особою місцевого самоврядування, але здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, становить 15,4 % [9].

Водночас, ще одним показником високої латентності вказаного діяння є офіційні статистичні дані щодо кількості виявлених правоохоронними органами осіб, які скоїли кримінальні правопорушення порівняно з кількістю відкритих кримінальних проваджень за статтею, щодо якої проводиться кримінологічне дослідження.

Тож можемо констатувати той факт, що не більше ніж 3 % осіб, які скоїли кримінальне правопорушення, передбачене статтею 365² КК України, щорічно від кількості зареєстрованих проваджень виявляються правоохоронними органами. Оскільки відповідні статистичні дані фіксуються лише з 2016 року, то для надання характеристики окреслимо період з 2016 по 2019 рік.

Варто зазначити, що у 2016 році кількість зареєстрованих кримінальних проваджень за статтею 365² становила 174, а кількість виявлених осіб лише 3, у 2017 році кількість зареєстрованих проваджень становила 234, а кількість виявлених осіб – 3, у 2018 році кількість зареєстрованих проваджень становила 308, а кількість виявлених осіб – 11, у 2019 році зареєстровано 472 кримінальних провадження, а виявлено у звітному періоді 17 осіб. Отже, у період із 2016 по 2019 рік правоохоронними органами обліковано 1188 кримінальних проваджень, водночас виявлено 34 особи, які скоїли це кримінальне правопорушення, що, зі свого боку, становить лише 2,86 % [9].

Отже, структура досліджуваного виду злочинності свідчить про відсутність застосування вказаної кримінально-правової норми по відношенню до більшості спеціальних суб'єктів, передбачених диспозицією відповідної статті закону про кримінальну відповідальність, що є індикатором проблемності

формування правоохоронними органами доказової бази через латентність цього діяння та відсутності певної універсальної моделі правозастосування цієї статті, що зумовлюється, зокрема, недосконалістю адміністративних процедур у сфері надання публічних послуг.

У сучасній науковій кримінологічній доктрині вченими також сформульовано таке поняття, як динаміка злочинності, якою прийнято вважати показник зміни рівня і структури злочинності за певний період часу, який залежить від двох основних груп детермінантів, а саме: причин та умов злочинності, а також змін до кримінального законодавства.

На думку М.І. Мельника, динаміка злочинності надає можливість з'ясувати реальний стан і тенденції злочинності [14, с. 304].

В.М. Бесчастний дотримується думки, що динаміка злочинності являє собою показник, що характеризує злочинність хвилеподібними коливаннями від найнижчого до найвищого рівнів та виражає загальну тенденцію рівня злочинності [4, с. 207–2013].

Є.О. Гладкова зазначає, що динаміка злочинності не лише відтворює її основні статистичні закономірності, а й характеризує загальний рівень розкриття кримінальних правопорушень [5, с. 92–100].

На нашу думку, динаміка злочинності є тим показником, який відображає її кількісно-якісні зміни за певний проміжок часу через обчислення абсолютного зростання або зниження, темпів зростання чи зниження, приросту або ж зменшення таких змін.

Розглядаючи динаміку злочинності стосовно зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги, можемо бачити стійку тенденцію до зростання кількості таких кримінальних правопорушень.

За період з 2013 по 2019 рік спостерігається постійний приріст цього виду злочинності, зокрема у 2013 році було

обліковано 72 кримінальні правопорушення, передбачені статтею 365² КК України, в 2014 році вже 68, тобто на 4 випадки менше, ніж у попередній рік, в подальшому кількість кримінальних правопорушень постійно збільшується порівняно з аналогічним періодом минулого року, що супроводжується доволі стійким приростом, саме: у 2015 році – 107 кримінальних правопорушень, тобто на 39 випадків більше, ніж у 2014 році, в 2016 році – 174 кримінальні правопорушення, що на 67 кримінальних правопорушень більше, ніж за попередній рік, у 2017 році – 234 кримінальні правопорушення зареєстровано правоохоронними органами, що є більше на 60 кримінальних правопорушень, ніж у попередньому році, у 2018 році – 308, що є більшим на 74 кримінальні правопорушення, ніж за аналогічний період минулого року, у 2019 році зареєстровано 472 кримінальні правопорушення, тобто на 164 кримінальні правопорушення більше ніж у 2018 році.

У відсотковому відношенні приріст відображає наступну стійку тенденцію: у 2014 році – на 5,5 % менше кримінальних правопорушень, ніж у 2013 році, в 2015 році – на 57,3 % збільшення, у 2016 році – на 62,6 % збільшення, у 2017 році – збільшення на 34,5 %, у 2018 році – збільшення на 31,6 %, у 2019 році – збільшення на 53,3 % [9].

Враховуючи зазначені статистичні дані, можемо зробити висновок про безпосередній вплив недосконалості кримінологічного забезпечення запобігання вказаному кримінальному правопорушенню на стан, структуру та динаміку вказаного виду злочинності.

Саме тому, належне кримінологічне забезпечення запобігання зловживанню повноваженнями особами, які надають публічні послуги, є основним засобом подолання корумпованого складника всіх суспільно небезпечних діянь, об'єднаних за родовим об'єктом

у окрему групу кримінальних правопорушень, визначених розділом XVII КК України.

Висновок. Кримінологічний аналіз стану, структури і динаміки зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги, свідчить про те, що із року в рік кількість таких кримінальних правопорушень стабільно збільшується. Разом з тим, доволі невелика кількість осіб, які скоїли вказане суспільно небезпечне діяння, виявляються правоохоронними органами та притягуються до кримінальної відповідальності за скоєне.

Так, кількість зареєстрованих правоохоронними органами зловживань повноваженнями особами, які надають публічні послуги, з 2013 року по 2019 рік збільшилася з 72 до 472, тобто в понад як 6 разів, в той час, як лише приблизно 3 % осіб, які скоїли це кримінальне правопорушення, виявляються правоохоронними органами. Водночас серед спеціальних суб'єктів, яким було призначено покарання за скоєне, найбільша кількість кримінальних правопорушень скоюється арбітражними керуючими, суб'єктами професійної оціночної діяльності, проте більшість суб'єктів кримінального правопорушення, визначеного статтею 365² КК України, взагалі не були притягнуті до кримінальної відповідальності.

Така ситуація говорить про далеко невтішний стан злочинності в досліджуваній сфері, адже з одного боку маємо

хоч і не значну за кількістю, але доволі стійку тенденцію до збільшення скоюваних кримінальних правопорушень, детермінантами якої є недосконалість законодавчого регулювання процедур надання адміністративних послуг та низький рівень кримінологічного запобігання цим кримінальним правопорушенням, а з іншого – високий рівень латентності, що зумовлений передусім специфічними особливостями правового статусу суб'єктів кримінального правопорушення, передбаченого статтею 365² КК України.

Водночас можливо з впевненістю стверджувати, що більша частина таких кримінальних правопорушень через недоліки юридичної конструкції складу суспільно небезпечного діяння, що досліджується, залишається поза увагою компетентних органів, що, безперечно, завдає шкоди інституціям, які забезпечують потреби споживачів публічних послуг, і заподіює неоправдану шкоду приватним, економічним, соціально-культурним відносинам, а винні особи уникають відповідальності, продовжуючи здійснювати діяльність із надання публічних послуг.

З огляду на це кримінологічний аналіз якісних і кількісних показників злочинності, пов'язаної зі зловживанням повноваженнями особами, які надають публічні послуги, дає змогу зрозуміти природу такого кримінального правопорушення й виробити ефективні шляхи запобігання таким суспільно небезпечним діянням.

Список використаних джерел

1. Даньшин І.М., Голіна В.В., Кальман О.Г. Кримінологія: загальна та особлива частини : підруч. для юрид. спец. вищ. навч. закл. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2003. 351 с.
2. Тацій В.Я., Тютюгін В.І. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг : навч.-практ. посіб. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2014. 227 с.
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 №2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 02.09.2020).
4. Бесчастний В.М. Кримінологічний аналіз стану злочинності в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С. 207–213.

5. Гладкова Є.О. Стан, структура й динаміка наркозлочинності в Україні. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2019. № 2 (21). С. 92–100.
6. Плутицька К.М. Сучасний стан насильницької злочинності в Україні: рівень, структура, динаміка, географія. *Право і суспільство*. 2017. № 3. С. 176–181.
7. Хаврук В.О. Якісні показники злочинності в Україні: порівняльний аналіз за 2017–2018 роки. *Вісник національного технологічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2019. № 2 (42). С. 118–118.
8. Бутович О.І. Рівень, структура і динаміка злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2014. № 1. С. 36–42.
9. Статистична інформація про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за 2013–2019. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=110122&libid=100820&c=edit&c=fo# (дата звернення: 02.09.2020).
10. Кальман О.Г., Христич І.О. Злочинність в Україні: основні тенденції. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10141/1/Kalman_Xrystich_41-56.pdf (дата звернення: 02.09.2020) 12 с.
11. Шило С. Кримінологічні напрями запобігання корупції в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 9. С. 237–242.
12. Бабенко А.М. Регіональна система злочинності: її місце у загальній системі злочинності та деякі закономірності функціонування. *Форум права. Електронне фахове видання*. 2014. № 2. С. 29–36.
13. Машлякевич Д.С. Кримінологічний аналіз абсолютних та відносних показників корупційної злочинності в Україні за 2005–2015 роки. *Наше право*. 2015. № 4. С. 117–125.
14. Мельник М.І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: монографія. Київ: Атіка, 2001. 304 с.

Черниш В. В. Стан, структура та динаміка зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги

Стаття присвячена питанням дослідження окремих кримінологічних показників суспільно-небезпечного діяння, передбаченого статтею 365² Кримінального кодексу України, а саме: зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги, що має високий рівень латентності та характеризується відсутністю ефективної системи кримінологічних засобів запобігання такому діянню, стійкою тенденцією до збільшення випадків скоєння цього злочину, наявністю системних проблем у правозастосуванні відповідної кримінально-правової норми та невеликою кількістю ухвалених судових вироків за скоєне щодо винних осіб і притягнення останніх до кримінальної відповідальності.

Автор розкриває безпосередню взаємозалежність між існуючим станом злочинності щодо зловживання повноваженнями у сфері надання публічних послуг з низьким рівнем кримінологічного забезпечення запобігання цьому суспільно-небезпечному діянню.

У статті проаналізовано науковий доробок вітчизняних і зарубіжних учених-кримінологів щодо питань дослідження якісних і кількісних показників злочинності, розкрито взаємозв'язок між забезпеченням кримінологічної протидії злочинності та її станом, динамікою та структурою, запропоноване авторське формулювання поняття «стан злочинності», «структура злочинності», «динаміка злочинності», що застосовуються, в ході кримінологічного дослідження якісних та кількісних показників зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги.

Спираючись на офіційні статистичні дані про роботу правоохоронних органів, відкриті дані Єдиного державного реєстру судових рішень, автором надано кримінологічну характеристику основних якісних і кількісних показників досліджуваного суспільно-небезпечного діяння, зокрема стану, структури та динаміки, окреслено основні тенденції, зокрема щодо сталого збільшення кількості скоєних злочинів із року в рік. Автором

акцентується увага на високому рівні латентності суспільно-небезпечного діяння, що призводить до залишення поза увагою правоохоронних та судових органів, а з рештою і вчених кримінологів більшості скоєних злочинів.

Надаючи характеристику основним показникам цього злочину у статті окреслено ключові детермінанти, такі як недосконалість законодавчого регулювання процедур надання адміністративних послуг, низький рівень кримінологічної протидії цим злочинам, високий рівень латентності, специфіка правового статусу спеціальних суб'єктів досліджуваного злочину. Завдяки проведеному аналізу стану, структури й динаміки зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги, автором підбиваються підсумки та пропонуються шляхи кримінологічної протидії цьому соціально-шкідливому явищу.

Ключові слова: стан злочинності, структура злочинності, динаміка злочинності, зловживання повноваженнями, публічні послуги, особи, які надають публічні послуги.

Черныш В. В. Состояние, структура и динамика злоупотребления полномочиями лицами, предоставляющими публичные услуги

Статья посвящена вопросам исследования отдельных криминологических показателей общественно-опасного деяния, предусмотренного статьей 3652 Уголовного кодекса Украины, а именно: злоупотребление полномочиями лицами, которые предоставляют публичные услуги, имеет высокий уровень латентности и характеризуется отсутствием эффективной системы криминологических средств предупреждения такому деянию, устойчивой тенденцией к увеличению случаев совершения данного преступления, наличием системных проблем в правоприменении соответствующей уголовно-правовой нормы и небольшим количеством вынесенных судебных приговоров за содеянное в отношении виновных лиц и привлечение последних к уголовной ответственности.

Автор раскрывает непосредственную взаимозависимость между существующим состоянием преступности в отношении злоупотребления полномочиями в сфере предоставления публичных услуг с низким уровнем криминологического обеспечения противодействия этому общественно-опасному деянию.

В статье проанализированы научные труды отечественных и зарубежных ученых криминологов по вопросам исследования качественных и количественных показателей преступности, раскрыты взаимосвязь между обеспечением криминологической противодействия преступности и ее состоянием, динамикой и структурой, предложена авторская формулировка понятий «состояние преступности», «структура преступности», «динамика преступности», применяемые в ходе криминологического исследования качественных и количественных показателей злоупотребления полномочиями лицами, которые предоставляют публичные услуги.

Опираясь на официальные статистические данные о работе правоохранительных органов, открытые данные Единого государственного реестра судебных решений автором предоставлено криминологическую характеристику основных качественных и количественных показателей исследуемого общественно-опасного деяния, в частности состояния, структуры и динамики, намечены основные тенденции, в частности относительно устойчивого увеличения количества совершенных преступлений из года в год. Автором акцентируется внимание на высоком уровне латентности общественно-опасного деяния, что приводит к оставлению без внимания правоохранительных и судебных органов, а с остальными и ученых криминологов большинства совершенных преступлений.

Предоставляя характеристику основных показателей данного преступления в статье обозначены ключевые детерминанты, такие как несовершенство законодательного регулирования процедур предоставления административных услуг, низкий уровень криминологической противодействия данным преступлениям, высокий уровень латентности, специфика правового статуса специальных субъектов исследуемого преступления. Благодаря проведенному анализу состояния, структуры и динамики

злоупотребления полномочиями лицами, которые предоставляют публичные услуги автором подводятся итоги и предлагаются пути криминологической противодействия этому социально-вредного явления.

Ключевые слова: состояние преступности, структура преступности, динамика преступности, злоупотребления полномочиями, публичные услуги, лица, предоставляющие публичные услуги.

Chernysh V. State, structure and dynamics of abuse of power by people providing public services

The article is devoted to the study of certain criminological indicators of socially dangerous acts provided by Article 3652 of the Criminal Code of Ukraine, namely: abuse of power by persons providing public services, which has a high level of latency and is characterized by lack of effective criminological means to prevent such acts, an increase in the number of cases of this crime, the presence of systemic problems in the application of the relevant criminal law and a small number of court verdicts for the perpetrators and bringing the latter to justice.

The author reveals the direct interdependence between the current state of crime regarding the abuse of power in the field of public services with a low level of criminological support to prevent this socially dangerous act.

The article analyzes the scientific achievements of domestic and foreign criminologists on the study of qualitative and quantitative indicators of crime, reveals the relationship between criminological counteraction to crime and its state, dynamics and structure, the author's wording "state of crime", "crime structure", "crime dynamics" which are used in the criminological study of qualitative and quantitative indicators of abuse of power by people providing public services.

Based on official statistical data on the work of law enforcement agencies, open data from the Unified State Register of Judgments, the author provides a criminological description of the main qualitative and quantitative indicators of the socially dangerous act that is being studied, including state, structure and dynamics, the main trends are outlined, including a steady increase in crimes year to year. The author highlights the high level of latency in socially dangerous acts, because of which most of the crimes that are committed are neglected by law enforcements, judicial authorities, criminologists.

Describing the main indicators of this crime, the article outlines the key determinants, such as imperfect legal regulation of administrative services, low level of criminological counteraction to these crimes, high level of latency, specifics of the legal status of special subjects of the crime under investigation. Thanks to the analysis of the state, structure and dynamics of abuse of power by people who provide public services, the author summarizes and suggests ways of criminological counteraction to this socially harmful phenomenon.

Key words: state of crime, crime structure, crime dynamics, abuse of power, public services, people providing public services.